

Rättsavdelningen

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Socialstyrelsens yttrande över betänkandet Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen – En ny huvudregel (SOU 2023:69)

Justitiedepartementets diarienummer Ju2023/02434

Socialstyrelsen tillstyrker utredningens förslag och delar de bedömningar som berör myndighetens verksamhetsområde. Socialstyrelsen lämnar följande synpunkter.

Socialstyrelsens synpunkter på förslag och bedömningar

7.3.6 Begränsningar i lagens tillämpningsområde

Socialstyrelsen tillstyrker utredningens förslag om begränsningar i lagens tillämpningsområde för hälso- och sjukvården och socialtjänsten. Begränsningarna är enligt Socialstyrelsen viktiga för att värna hälso- och sjukvårdens och socialtjänstens huvuduppgifter och allmänhetens förtroende för dess verksamheter. Det är av stor vikt att enskilda får den vård och den omsorg de behöver. Socialstyrelsen anser att utredningens förslag är väl avvägt.

8.3.1 Brottsbekämpningen behöver kontaktuppgifter

Socialstyrelsen tillstyrker förslaget att i den nya lagen införa en skyldighet att på begäran lämna en kontaktuppgift till en brottsbekämpande myndighet om uppgiften behövs i den myndighetens brottsbekämpande verksamhet.

Socialstyrelsen anser att utredningens avvägning mellan olika intressen framstår som rimlig. Bestämmelsen är klart avgränsad till vissa uppgivna kategorier av uppgifter och urvalet av uppgifter framstår som väl avvägd. Vidare är avsikten att myndigheten eller den enskilda verksamheten ska lämna ut sådana kontaktuppgifter *som man förfogar över* i den ordinarie verksamheten. Den föreslagna bestämmelsen innebär alltså ingen skyldighet att begära in uppgifter från enskilda eller myndigheter, eller i övrigt göra några särskilda efterforskningar för att uppfylla skyldigheten. Ett utlämnande ska inte kräva mer än rutinbetonade åtgärder av den utlämnande verksamheten, vilket enligt utredningen innebär en begränsad arbetsinsats som inte är förknippad med några nämnvärda kostnader.

Socialstyrelsen är även positiv till att det föreslås en möjlighet att *inte* lämna ut kontaktuppgifter i vissa fall.

Utredningens bedömning är vidare att den nya lagen bör kunna fungera parallellt med annan lagstiftning på området. Av betänkandet framgår att uppgiftsskyldigheter enligt olika lagstiftningar visserligen kan leda till olika resultat vid en bedömning av om en uppgift ska lämnas ut i det enskilda fallet, men om någon av de tillämpliga bestämmelserna medför att uppgiften ska lämnas ut kan rimligen inte den andra bestämmelsen medföra någon begränsning i det avseendet. Socialstyrelsen konstaterar att det faktum att olika bestämmelser om uppgiftsskyldighet kan bli tillämpliga samtidigt medför att det blir oförutsägbart hur verksamheterna ska bedöma uppgiftsskyldigheten i vissa specifika fall och riskerar att leda till en rättsosäker bedömning. Socialstyrelsen anser att förhållandet mellan den föreslagna lagen och annan parallell lagstiftning bör beskrivas tydligare i den fortsatta beredningen.

8.3.2 I vissa fall ska kontaktuppgifter inte lämnas ut

Socialstyrelsen tillstyrker förslaget och instämmer i utredningens resonemang att det kan finnas uppgifter som är särskilt skyddsvärda inom hälso- och sjukvården, den medicinska delen av elevhälsan och socialtjänsten. Det är därför viktigt att det finns en möjlighet att avstå från att lämna ut uppgifter under vissa särskilda förutsättningar. Socialstyrelsen anser att bestämmelsen framstår som väl avvägd i detta avseende.

12.7.1 och 13.7.1 Brottsbekämpningen behöver fler uppgifter från socialtjänsten/hälso- och sjukvården

Socialstyrelsen instämmer i bedömningen att regelverket bör förenklas och att socialtjänsten och hälso- och sjukvården bör få utökade rättsliga möjligheter att lämna ut uppgifter. Socialstyrelsen instämmer även i utredningens bedömning att påverkan på socialtjänstens respektive hälso- och sjukvårdens huvuduppdrag bör tillmätas stor betydelse vid bedömningen av om informationsutlämnandet ska öka från dessa sektorer till de brottsbekämpande myndigheterna.

12.7.3 och 13.7.2 Ökat uppgiftslämnande från socialtjänsten/hälso- och sjukvården bör åstadkommas genom riktade justeringar av befintlig lagstiftning

Socialstyrelsen instämmer i utredningens bedömning att det inte är lämpligt att föreslå generella uppgiftsskyldigheter för socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens verksamheter. Förslaget att istället genomföra riktade justeringar i befintlig lagstiftning framstår enligt Socialstyrelsen som en balanserad avvägning mellan motstående intressen.

Socialstyrelsen vill särskilt framhålla vikten av att ett utökat informationsutlämnande inte sker på bekostnad av brottsoffers möjligheter att tala öppet om sin situation för socialtjänsten och hälso- och sjukvården, eller att förslagen medför att de avstår från att söka vård, skydd och stöd. Det är viktigt att det fortsatt framgår att utgångspunkten är att socialtjänsten och hälso- och sjukvården ska försöka få den enskildes samtycke till att uppgifter lämnas över, eftersom den

enskildes förtroende för arbetet inom socialtjänsten och hälso- och sjukvården annars riskerar att undergrävas.

12.7.5 Uppgifter om begångna brott

Särskilt om uppgifter som rör viss brottslighet som riktas mot unga

Socialstyrelsen tillstyrker förslaget. Socialstyrelsen anser inte att det utifrån ordalydelsen i 10 kap. 21 § OSL eller utifrån befintliga förarbeten är tydligt att det är möjligt att lämna ut uppgifter om försök, förberedelse och stämpling till brott enligt första punkten i bestämmelsen. Socialstyrelsen välkomnar därför förslaget att tydliggöra detta, särskilt med hänsyn till att ett utlämnande kan utgöra brott mot tystnadsplikten vid felaktig tolkning av lagen.

Så som framgår i utredningen är det särskilt angeläget att det tydliggörs att socialnämnden får anmäla misstanke om försök eller förberedelse till barnäktenskapsbrott till Polismyndigheten. Detta eftersom att en sådan misstanke ofta kan aktualiseras i samband med beslut eller ansökan om utreseförbud.

22.3.6 Särskilt om socialtjänsten och hälso- och sjukvården

Utredningen bedömer att förslagen inte i någon större utsträckning bör påverka socialtjänsten och hälso- och sjukvården. Det går dock inte att på förhand veta hur mycket administrationen kommer att öka med anledning av förslagen.

Socialstyrelsen konstaterar att hälso- och sjukvården och socialtjänsten idag är resursmässigt pressade verksamheter. Myndigheten instämmer därför i utredningens slutsats att det finns anledning att i ljuset av förslagen studera vilken påverkan ett uppgiftslämnande kan få för socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens huvuduppdrag och följa upp hur stora resurser som tas i anspråk.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Olivia Wigzell. I den slutliga handläggningen har avdelningscheferna Pär Ödman och Sabina Orstam och enhetschefen Emil Bergschöld deltagit. Juristen Rebecca Wallerstein har varit föredragande.

SOCIALSTYRELSEN

Olivia Wigzell

Rebecca Wallerstein